

Kdo je porodní asistentka?

Porodní asistentka je osoba se zdravotnickým vzděláním, která se specializuje na péči o ženu v průběhu normálního (nekomplikovaného) těhotenství, porodu a šestinedělí, včetně péče o zdravého novorozence a kojence.

Mezinárodní definice

V roce 1972 vytvořily Světová zdravotnická organizace (WHO), Mezinárodní konfederace porodních asistentek (ICM) a Mezinárodní federace gynekologů a porodníků (FIGO) dokument nazvaný Definition of the Midwife (Definice porodní asistentky). Znění tohoto dokumentu bylo poprvé upraveno v roce 1990. Současné znění bylo přijato v roce 2005 na kongresu Mezinárodní konfederace porodních asistentek konaném v Austrálii.

Podle aktualizované mezinárodní definice je *„Porodní asistentka osoba, která byla řádně přijata do oficiálního vzdělávacího programu pro porodní asistentky uznávaného v dané zemi, která tento vzdělávací program úspěšně ukončila a získala tak požadovanou kvalifikaci a registraci pro výkon povolání porodní asistentky.“*

„Porodní asistentka je uznávána jako plně zodpovědný zdravotnický pracovník, který pracuje jako partner ženy, poskytuje jí potřebnou podporu, péči a radu během těhotenství, porodu a v době poporodní, vede porod na svou vlastní zodpovědnost, poskytuje péči novorozencům a dětem v kojeneckém věku. Tato péče zahrnuje preventivní opatření, podporu normálního porodu, zjišťování komplikací u matky nebo dítěte, zprostředkování přístupu k lékařské péči nebo jiné vhodné pomoci a provedení nezbytných opatření při mimořádné naléhavé situaci.“

„Porodní asistentka má důležitou úlohu ve zdravotním poradenství a vzdělávání nejen žen, ale i v rámci jejich rodin a celých komunit. Tato práce by měla zahrnovat předporodní přípravu a přípravu k rodičovství a může být rozšířena i do oblasti zdraví žen, sexuálního nebo reprodukčního zdraví a péči o dítě.“

„Porodní asistentka může vykonávat svou profesi v jakémkoli prostředí, včetně domácího prostředí, ambulantních zdravotnických zařízení, nemocnic, klinik, nebo zdravotnických středisek.“

Porodní asistentky v České republice

Podle nových právních předpisů (2004 – dát do odkazu)) mohou porodní asistentky v ČR - podobně jako v ostatních zemích EU - pracovat samostatně, tj. bez odborného dohledu a bez indikace lékaře v případě fyziologického těhotenství, porodu a šestinedělí. Po vstupu ČR do EU mohou české porodní asistentky pracovat za srovnatelných podmínek v libovolném z členských států. Stejně tak mohou porodní asistentky ze zemí EU pracovat u nás.

S porodními asistentkami se mohou uplatnit

- při provozování privátní praxe porodní asistentky
- v centrech pro budoucí maminky
- v porodnicích na porodních sálech
- na odděleních péče o těhotné a v šestinedělí
- v gynekologicko- porodnických ordinacích

Většina porodních asistentek je zaměstnaná ve státních zdravotnických zařízeních, ale část z nich pracuje samostatně v nestátních zdravotnických zařízeních. Nabízí tak ženám, jejich partnerům a dětem individuální péči v tak citlivém období, jakým těhotenství, porod, šestinedělí a ranné rodičovství

je. Velmi často péče porodní asistentky probíhá v domácím prostředí klientky nebo v ambulanci porodní asistentky.

Kompetence porodní asistentky

Porodní asistentka je průvodkyní těhotenstvím

- Porodní asistentka potvrdí nebo diagnostikuje těhotenství
- Provází ženu a její blízké v průběhu celého těhotenství (poskytuje informace, upozorňuje na možná rizika, připravuje ženy k porodu)
- Provádí, doporučuje a předepisuje vyšetření nutná ke sledování fyziologického těhotenství
- Sleduje stav plodu v děloze, rozpoznává možná rizika
- V případě zjištění rizika předává ženu do péče lékaře gynekologa – porodníka

Porodní asistentka vede normální (fyziologický porod)

- Má oprávnění vést samostatně fyziologické porody
- Pečuje o ženu ve všech dobách porodních
- V případě identifikace komplikací přivolá lékaře nebo doprovází ženu do zdravotnického zařízení

Porodní asistentka pečuje o matku a dítě po porodu

- Ošetřuje porodní a poporodní poranění pečuje o ženu bezprostředně po porodu
- Poskytuje fyziologickou péči dítěti bezprostředně po porodu včetně prvního ošetření
- Provádí návštěvy v rodinách po porodu

Zákon [424/2004 Sb.](#), o činnosti zdravotnických pracovníků a jiných odborných pracovníků vymezuje činnosti porodní asistentky následujícím způsobem:

§ 5

Porodní asistentka

(1) Porodní asistentka vykonává činnosti podle § 3 odst. 1 a dále poskytuje a zajišťuje bez odborného dohledu a bez indikace základní a specializovanou ošetrovatelskou péči těhotným, rodícím ženám a šestinedělkám prostřednictvím ošetrovatelského procesu. Přitom zejména

- a) poskytuje poučení o životosprávě v těhotenství a při kojení, přípravě na porod, ošetření novorozence a o antikoncepci; poskytuje rady a pomoc v otázkách sociálně-právních, popřípadě takovou pomoc zprostředkuje,
- b) provádí návštěvy v rodinách těhotných, šestinedělek a gynekologicky nemocných, sleduje jejich zdravotní stav,
- c) podporuje a edukuje ženu v péči o novorozence, včetně podpory kojení a předcházení jeho komplikacím,
- d) diagnostikuje těhotenství, předepisuje, doporučuje nebo provádí vyšetření nutná ke sledování fyziologického těhotenství, sleduje ženy s fyziologickým těhotenstvím, poskytuje jim informace o prevenci komplikací; v případě zjištěného rizika předává ženu do péče lékaře se specializovanou způsobilostí v oboru gynekologie a porodnictví,
- e) sleduje stav plodu v děloze všemi vhodnými klinickými i technickými prostředky, rozpoznává u matky, plodu nebo novorozence příznaky patologií, které vyžadují zásah lékaře, a pomáhá mu v případě zásahu; při nepřítomnosti lékaře provádí neodkladná opatření,
- f) připravuje rodičky k porodu, pečuje o ně ve všech dobách porodních a vede fyziologické porody, včetně případného nástřihu hráze; v neodkladných případech vede i porody v poloze koncem pánevním; neodkladným případem se rozumí vyšetřovací nebo léčebný výkon nezbytný k záchraně života nebo zdraví,
- g) ošetřuje porodní a poporodní poranění a pečuje o šestinedělky,

h) zajišťuje přejímání, kontrolu a uložení léčivých přípravků, manipulaci s nimi a jejich dostatečnou zásobu,

i) zajišťuje přejímání, kontrolu a uložení zdravotnických prostředků a prádla, manipulaci s nimi, jejich dezinfekci a sterilizaci a jejich dostatečnou zásobu.

(2) Porodní asistentka poskytuje bez odborného dohledu a bez indikace ošetřovatelskou péči fyziologickým novorozencům prostřednictvím ošetřovatelského procesu a provádí jejich první ošetření, včetně případného zahájení okamžité resuscitace.

(3) Porodní asistentka pod přímým vedením lékaře se specializovanou způsobilostí v oboru gynekologie a porodnictví

a) asistuje při komplikovaném porodu,

b) asistuje při gynekologických výkonech,

c) instrumentuje na operačním sále při porodu císařským řezem.

(4) Porodní asistentka se podílí pod odborným dohledem porodní asistentky se specializovanou způsobilostí v oboru nebo všeobecné sestry se specializovanou způsobilostí v oboru, případně zaměření, v souladu s diagnózou stanovenou lékařem na poskytování vysoce specializované ošetřovatelské péče. Přitom zejména vykonává činnosti podle § 4 odst. 1 písm. b) až i).

(5) Porodní asistentka dále vykonává činnosti podle § 4 odst. 1, 3 a 4 u těhotných a rodících žen, šestinedělek a pacientek s gynekologickým onemocněním.

Soukromé porodní asistentky

Připravili jsme pro Vás návod, jak před zahájením provozování soukromé praxe získat Rozhodnutí o registraci nestátních zdravotnických zařízení:

Základní informace

Zákon č. 160/1992 Sb., o zdravotní péči v nestátních zdravotnických zařízeních, ve znění pozdějších předpisů upravuje provozování nestátních zařízení. K provozování nestátního zdravotnického zařízení je podmínkou vydání rozhodnutí o registraci.

Jaké jsou podmínky udělení registrace

O registraci soukromé porodní asistentky (nestátního zdravotnického zařízení) může žádat fyzická osoba, která je plně způsobilá k právním úkonům, je bezúhonná a má odbornou způsobilost odpovídající druhu a rozsahu zdravotní péče poskytované nestátním zařízením.

Je-li provozovatelem právnická osoba nebo fyzická osoba, která nemá odbornou způsobilost odpovídající druhu a rozsahu zdravotní péče poskytované nestátním zařízením, je povinna ustanovit odborného zástupce, který musí splňovat podmínky plné způsobilosti k právním úkonům, bezúhonnosti a odborné způsobilosti odpovídající druhu a rozsahu zdravotní péče poskytované nestátním zařízením.

Žádost můžete podat na příslušném krajském úřadu podle místa provozování nestátního zdravotnického zařízení nebo na Magistrátu hl. m. Prahy.

Jaké doklady je nutné mít s sebou

- Ověřený doklad o vzdělání, doklad o zdravotní způsobilosti a doklad o bezúhonnosti, který nesmí být starší 3 měsíců.
- Souhlas orgánu příslušného k registraci s personálním a věcným vybavením, s druhem a rozsahem zdravotní péče poskytované nestátním zařízením.
- Doklad o vlastnictví nebo nájmu nebytových prostor.
- Osvědčení o způsobilosti k výkonu zdravotnického povolání bez odborného dohledu vydané Ministerstvem zdravotnictví České republiky podle zvláštního právního předpisu. Informace, o tom, jak získat toto osvědčení naleznete zde.

- Provozní řád schválený příslušným orgánem ochrany veřejného zdraví (hygienikem).
- Doporučení profesní organizace UNIPA.
- Vyplněný tiskopis žádosti o registraci.

Potřebné formuláře získáte na odboru zdravotnictví příslušného krajského úřadu a Magistrátu hl. m. Prahy. Lhůta pro vyřízení je 30 dnů, ve složitých případech 60 dnů. Poplatek za vydání rozhodnutí o registraci k provozování nestátního zdravotnického zařízení činí 1 000 Kč.

Doporučení UNIPA získáte zasláním žádosti na adresu UNIPA, Londýnská 28, Praha 2, 120 00. K žádosti, prosím, přiložte kopii: Osvědčení o způsobilosti k výkonu povolání (1), přehled praxe (2) a přehled celoživotního vzdělávání v období posledních 3 let (3).

Podrobný návod, jak začít provozovat soukromou praxi najdete v příručce [Péče porodní asistentky o těhotnou a rodící ženu v prostředí mimo porodnici - rychlý rádce](#). Autorkou je zkušená porodní asistentka Zuzana Štromerová, BSc.

Soukromé porodní asistentky nabízejí tyto služby:

Poradna - pravidelné prohlídky v těhotenské poradně určené ženám s fyziologickým těhotenstvím (nejčastěji se sestávají z individuálního pohovoru, zevního vyšetření, kontroly krevního tlaku, moči a hmotnosti, od 25. týdne těhotenství včetně poslechu ozev dítěte).

Kurz předporodní přípravy - příprava k porodu pro těhotné ženy a jejich partnery. Minimální délka bývá alespoň 6 x 2 hodiny, většinou v malé skupině. Je možné zajistit si i individuální kurzy (např. v domácím prostředí). Některé porodní asistentky nabízí kurzy pro ženy, které již jednou rodily a potřebují si informace osvěžit nebo potřebují pochopit svůj předchozí porod. V rámci kurzů předporodní přípravy nabízí některé porodní asistentky lekce plavání pro těhotné a cvičení pro těhotné.

Návštěva v těhotenství – individuální konzultace v domácím prostředí (např. při rizikovém těhotenství).

Doprovod k porodu – jedná se o doprovod v zdravotnickém zařízení. Pokud znáte porodní asistentku, které důvěřujete a pravidla zařízení, kde jste se rozhodla родit, nevylučuje její přítomnost u Vašeho porodu, muže Vás Vaše porodní asistentka doprovázet do porodnice, i když tam není zaměstnaná. Její kompetence jsou však často omezeny a představuje nejčastěji psychologickou podporu pro rodičku.

Porod mimo zdravotnické zařízení - často nazývaný "porod doma". Vyvolává mnoho emocí u lékařské i nelékařské veřejnosti, ale v podstatě je legální volbou pro všechny zdravé těhotné ženy, které splňují určitá kritéria.

Návštěva po porodu - některé ženy, které žijí v lokalitě, kde jsou vstřícné zdravotní pojišťovny a krajší zdravotní radové, mají to štěstí, že jim pojišťovna proplácí 3 návštěvy porodní asistentky v domácím prostředí v šestinedělí. Při návštěvě probíhá kontrola porodních poranění, poradna a pomoc při péči o dítě a s kojením. Ostatní maminky si bohužel musí návštěvy porodní asistentky hradit samy.

Podrobně téma kompetencí zpracovala členka UNIPA Jana Růžičková ve své bakalářské práci:

Růžičková, Jana: [Kompetence porodní asistentky - vývoj a současnost](#). Bakalářská práce. Brno. Masarykova Univerzita, Lékařská fakulta. 2009.

Výkon povolání bez odborného dohledu

Právní úprava získávání a uznávání způsobilosti k výkonu **nelékařských zdravotnických povolání**, zavedená zákonem č. 96/2004 Sb. (změněno: 125/2005 Sb., 111/2007 Sb., 124/2008 Sb., 189/2008 Sb.) upravuje podmínky výkonu profese Porodní asistentka.

„ (3) Za výkon povolání bez přímého vedení nebo odborného dohledu (dále jen "výkon povolání bez odborného dohledu") se považuje výkon činností, ke kterým je zdravotnický pracovník způsobilý na základě indikace lékaře, zubního lékaře nebo farmaceuta a které **provádí bez ohledu na přítomnost nebo dosažitelnost rady a pomoci lékaře, zubního lékaře nebo farmaceuta**; tento zákon a prováděcí právní předpis stanoví činnosti, které zdravotnický pracovník může vykonávat i bez indikace lékaře, zubního lékaře nebo farmaceuta. Součástí výkonu povolání bez odborného dohledu je též kontrolní činnost podle zvláštního právního předpisu. “

Výkon povolání bez odborného dohledu je nejvyšší kategorií výkonu povolání, kdy zdravotníci plně odborně způsobilí pracovníci (nelékaři) vykonávají činnost zcela samostatně a na svou zodpovědnost. Rozhodující přítom není, zda je nebo není přítomen či dostupný lékař nebo **nadřízený plně způsobilý zdravotnický pracovník**. To, **co je náplní samostatně vykonávaného povolání**, určuje zákon a vyhláška. V případě **porodní asistentky** je to zajištění nezbytného dohledu, poskytování péče a rady ženám během těhotenství, při porodu a šestinedělí, pokud probíhají fyziologicky, vedení fyziologického porodu a poskytování péče o novorozence a také ošetrovatelská péče o ženu na úseku gynekologie.

Oprávnění k výkonu povolání bez odborného dohledu

K tomu, aby porodní asistentka mohla pracovat samostatně, bez odborného dohledu, musí splnit dvě podmínky:

a) úspěšně absolvovat studium pro porodní asistentky

b) vlastnit Osvědčení o způsobilosti k výkonu povolání (nesprávně se někdy hovoří o registraci), vydávané Ministerstvem zdravotnictví.

Osvědčení vydává Ministerstvo zdravotnictví na základě žádosti na dobu 6 let. O vydání osvědčení rozhodne Ministerstvo do 30 dnů po obdržení žádosti. O prodloužení platnosti je nutné požádat alespoň 60 dní před uplynutím platnosti Osvědčení.

Registr nelékařských zdravotnických oborů

Každá porodní asistentka, která získá od Ministerstva zdravotnictví *Osvědčení k výkonu povolání bez odborného dohledu*, je zapsána do národního registru porodních asistentek, který vede Ministerstvo zdravotnictví prostřednictvím Národního centra ošetrovatelství a nelékařských zdravotnických oborů (NCONZO) a může se označovat jako „Registrovaná porodní asistentka“.

Podmínky získání Osvědčení k výkonu povolání bez odborného dohledu - „Registrace porodních asistentek“

Porodní asistentka – absolventka do 18 měsíců po absolvování studia

- absolvování studia v příslušném oboru

Porodní asistentka, která absolvovala před dobou delší než 18 měsíců

- absolvování studia v příslušném oboru,
- výkon povolání v oboru porodní asistentka z období posledních 6 let

1. minimálně 1 rok v rozsahu minimálně poloviny stanovené týdenní pracovní doby (1/2 úvazku) nebo
 2. minimálně 2 roky výkonu zdravotnického povolání v rozsahu minimálně pětiny stanovené týdenní pracovní doby (úvazek 0,2)
- získání 40 kreditů z celoživotního vzdělávání z období posledních 6 let

Pokud porodní asistentka nesplní požadavky délky praxe a vzdělávání, musí absolvovat zkoušku Ministerstva zdravotnictví.

Žádost o osvědčení (registraci)

Zde (http://www.nconzo.cz/download/registr/zadost_osvedceni.pdf) si můžete stáhnout tiskopis potřebný k podání žádosti. Podrobné a aktualizované informace o tom, jak se registrovat (<http://www.nconzo.cz/web/registr/6>), naleznete na stránkách **Národního centra pro ošetřovatelství a nelékařských zdravotnických oborů**.

K žádosti o registraci je nutné přiložit následující přílohy a potvrzení:

1. Absolventské vysvědčení (ověřená kopie) dosvědčující dosažení odborné kvalifikace (do 18 měsíců od získání vysvědčení)
 2. Potvrzení o zdravotní způsobilosti (vydává registrující praktický lékař nebo závodní lékař zdravotnického zařízení, vzor je možno stáhnout zde – vložit soubor)
 3. Potvrzení o bezúhonnosti – Výpis z Rejstříku trestů ČR ne starší než 90 dní
 4. Potvrzení získání alespoň 40 kreditů (link na kreditní systém) za celoživotní vzdělávání (link na celoživotní vzdělávání).
- Potvrzení délky praxe v oboru musí prokazovat v posledních 6 letech nejméně 1 rok v rozsahu alespoň 0,5 úvazku nebo nejméně dva roky v úvazku alespoň 0,2.

Pokud porodní asistentka nesplní požadavky délky praxe a vzdělávání, musí absolvovat zkoušku Ministerstva zdravotnictví.

Mezinárodní instituce porodních asistentek

Belgie: Union professionnelle des sages-femmes belges (organisation des sages-femmes francophones de Belgique)

Kanada:

Ordre des sages-femmes du Québec

Francie: Ordre national français des sages-femmes Association nationale des sages femmes libérales
Association nationale des étudiants sages femmes

Anglie:

Royal College of midwife : collège des sages-femmes britanniques